

ỨNG DỤNG TRÍ TUỆ NHÂN TẠO TRONG BẢO HỘ QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ - KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VÀ GỢI MỞ CHO VIỆT NAM

■ PHẠM THỊ HOÀI, HOÀNG THỊ PHƯƠNG NAM & ĐẬU HUYỀN THƯƠNG*

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu, tìm hiểu về trí tuệ nhân tạo (AI), sự cần thiết ứng dụng AI trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ (SHTT) nhìn từ kinh nghiệm của một số quốc gia, khu vực dẫn đầu trong việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT như Hoa Kỳ, châu Âu, Trung Quốc... từ đó, nghiên cứu đưa ra một số gợi mở cho việc ứng dụng AI trong việc hoàn thiện pháp luật liên quan đến việc ứng dụng AI vào hoạt động bảo hộ quyền SHTT.

Từ khóa: Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; trí tuệ nhân tạo (AI); bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ; bằng sáng chế.

Nhận bài: 07/3/2025

Hoàn thành biên tập: 25/3/2025

Duyệt đăng: 03/4/2025

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION - INTERNATIONAL EXPERIENCE AND SUGGESTIONS FOR VIETNAM

Abstract: The article studies and learns about artificial intelligence (AI), the necessity of applying AI in intellectual property rights (IP) protection from the experience of some countries and regions leading in applying AI to IP protection such as the United States, Europe, China... From there, the study gives some suggestions for applying AI in completing the law related to the application of AI in IP protection activities.

Keywords: Fourth Industrial Revolution; artificial intelligence (AI); IP protection; patent.

Article received: 07/3/2025

Editing completed: 25/3/2025

Approved for publication: 03/4/2025

Đặt vấn đề

Trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence - AI) được xem là một trong những công nghệ cốt lõi của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư¹. Sự tiến bộ của AI đã tạo ra nhiều ứng dụng quan trọng ở nhiều lĩnh vực khác nhau, trong đó có lĩnh vực bảo hộ quyền SHTT. Tuy nhiên, hiện nay, ở Việt Nam việc vận dụng AI vào các lĩnh vực nói chung và lĩnh vực bảo hộ quyền SHTT nói riêng đều đang trong giai đoạn bước đầu, nên việc nghiên cứu, học hỏi kinh nghiệm của các quốc gia đi trước về vấn đề này là hết sức cần

thiết. Bài viết nghiên cứu, tìm hiểu về kinh nghiệm của một số quốc gia, khu vực trên thế giới như Hoa Kỳ, châu Âu, Trung Quốc trong việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT, từ đó, đưa ra một số gợi mở trong việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT ở Việt Nam.

1. Trí tuệ nhân tạo và sự cần thiết ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ

1.1. Về trí tuệ nhân tạo

Theo nhận định của rất nhiều chuyên gia nghiên cứu, thế giới đang ở Cuộc cách mạng công nghiệp lần

* Khoa Luật Kinh tế, Trường Khoa học xã hội và Nhân văn - Trường Đại học Vinh

1. Hồ Đắc Lộc, Huỳnh Châu Duy, “Phát triển trí tuệ nhân tạo tại Việt Nam: Thực trạng và giải pháp”, <https://vjst.vn/vn/tin-tuc/2677/phan-trien-tri-tue-nhan-cao-tai-viet-nam--thuc-trang-va-giai-phap.aspx>, truy cập ngày 15/02/2025.

thứ tư². Cuộc cách mạng này kế thừa toàn bộ thành tựu của các cuộc cách mạng công nghiệp trước đó nhưng dựa trên nền tảng các công nghệ mới - công nghệ thông minh nhằm giúp các hoạt động sản xuất, kinh doanh, sinh hoạt, quản trị được thực hiện theo những cách thức mới vượt trội hơn hẳn về hiệu quả và mức tối ưu. Các công nghệ cốt lõi trong Cách mạng công nghiệp lần thứ tư tập trung chủ yếu trong ba lĩnh vực: lĩnh vực kỹ thuật số (gồm internet vạn vật, dữ liệu lớn, công nghệ chuỗi khối, điện toán đám mây, trí tuệ nhân tạo), lĩnh vực vật lý (gồm tự động quy trình robotic, công nghệ tự lái, công nghệ in 3D, công nghệ AI), lĩnh vực sinh học với sự đột phá của công nghệ di truyền. Trong số những nền tảng đó, công nghệ AI với những thành tựu to lớn mà nó mang lại trong tất cả các lĩnh vực, cũng như những rủi ro tiềm ẩn đã thu hút sự quan tâm, chú ý hàng đầu của các nhà nghiên cứu³.

Năm 1956, Hội nghị Dartmouth tại New Hampshire đánh dấu một bước khởi đầu chính thức của lĩnh vực AI. Mục tiêu của Hội nghị là nhằm thảo luận về việc mô phỏng khả năng tư duy của con người trên máy tính và tạo ra một máy tính mang đúng suy nghĩ như con người. Ngoài ra, Hội nghị cũng nhằm hướng tới việc tạo ra một máy tính có khả năng thực hiện được các hoạt động mà trước đây chỉ có con người mới làm được. Những ý tưởng và mục tiêu tại Hội nghị đã đặt nền móng cho sự phát triển của AI. Thuật ngữ “trí tuệ nhân tạo” đã được Marvin Minsky, Đại học MIT đưa ra năm 1961 trong bài báo “Steps forwards to Artificial Intelligence”⁴. Trong cuốn sách kinh điển về AI -

“Artificial Intelligence: A Modern Approach”, một định nghĩa cụ thể về AI đã được đưa ra: “AI là nghiên cứu và thiết kế của các hệ thống thông minh, tức là các hệ thống có khả năng hành động tự động thông qua sự hiểu biết, học hỏi và suy luận”⁵. Định nghĩa này nhấn mạnh khả năng thực hiện các nhiệm vụ thông minh của hệ thống máy tính qua khả năng sử dụng sự hiểu biết, học hỏi và suy luận. AI không chỉ là một lĩnh vực nghiên cứu khoa học mà còn là công cụ quan trọng đối với nhiều lĩnh vực trong cuộc sống hiện đại. Sự tiến bộ của AI đã tạo ra nhiều ứng dụng quan trọng ở nhiều lĩnh vực khác nhau, mở ra những cơ hội mới để giải quyết những vấn đề mà trước đây khó có thể được xử lý theo cách truyền thống, giúp con người tiết kiệm sức lao động, đồng thời, nâng cao hiệu quả công việc. Ví dụ, AI giúp nâng cao năng suất làm việc của nhân viên, hỗ trợ nhân viên thực hiện những công việc như kiểm tra email mới, theo dõi lịch trình các cuộc họp. Trong lĩnh vực y tế, bên cạnh việc hỗ trợ chăm sóc, chẩn đoán bệnh, AI cũng góp phần thúc đẩy những đột phá y học. Với sự trợ giúp của phần mềm dữ liệu, chúng có thể đưa ra hệ thống các mối liên kết, nguồn gốc mầm bệnh và tạo ra loại thuốc phù hợp. Trong lĩnh vực giáo dục, AI có khả năng điều chỉnh nội dung phù hợp với người học, hỗ trợ giáo viên và nhà trường trong việc đánh giá học sinh và hướng nghiệp⁶.

1.2. Sự cần thiết ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ

Trong bối cảnh công nghệ phát triển mạnh mẽ, đặc biệt, sự bùng nổ của dữ liệu số và thương mại điện tử, việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT trở thành

2. Klaus Schwab (2016), “The Fourth Industrial Revolution”, World Economic Forum.

3. Phan Chí Hiếu - Nguyễn Văn Cương (Đồng chủ biên - năm 2019), sách chuyên khảo “Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và những vấn đề pháp lý đặt ra”, Nxb. Tư pháp, tr. 11 - 26.

4. Phạm Hoàng Long, “Trí tuệ nhân tạo và vai trò của nó trong đời sống xã hội”, <https://iti.vnu.edu.vn/tri-tue-nhan-tao-va-vai-tro-cua-no-trong-doi-song-xa-hoi/>, truy cập ngày 07/02/2025.

5. Russel, S., & Norvig, P (2009). “Artificial Intelligence: A Modern Approach” (3rd edition). Pearson, https://people.engr.tamu.edu/guni/csce421/files/AI_Russell_Norvig.pdf, page 11, truy cập ngày 15/02/2025.

6. Lê Xuân Hương, “Những ứng dụng đặc biệt của AI trong cuộc sống”, <https://vietnamnet.vn/nhung-ung-dung-dac-biet-cua-ai-trong-cuoc-song-2146944.html>, truy cập ngày 20/02/2025.

một yêu cầu cấp thiết. Điều này xuất phát từ những thách thức ngày càng lớn trong việc quản lý, giám sát và bảo vệ quyền SHTT trong môi trường số hóa toàn cầu.

Những năm gần đây, ở Việt Nam, số đơn đăng ký bảo hộ quyền SHTT có xu hướng tăng nhanh. Năm 2015, có gần 37.300 đơn đăng ký nhãn hiệu của các doanh nghiệp, đến năm 2020 có 55.600 đơn (tăng gần 50% trong vòng 05 năm). Số lượng đơn đăng ký nhãn hiệu quốc tế cũng tăng gấp đôi, từ 105 đơn lên 269 đơn⁷. Năm 2023, Cục Sở hữu trí tuệ đã tiếp nhận 156.413 đơn các loại (tăng 11% so với năm 2022), gồm 84.753 đơn đăng ký xác lập quyền sở hữu công nghiệp (tăng 8,5%) và 71.660 các loại đơn, yêu cầu khác (tăng 14,1%)⁸. Bên cạnh đó, số vụ vi phạm quyền SHTT có dấu hiệu gia tăng. Theo thống kê của Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả (Ban Chỉ đạo 389 quốc gia), số vụ vi phạm về hàng giả, xâm phạm quyền SHTT năm 2023 là hơn 4.000 vụ, tăng hơn 126% so với năm 2022⁹. Đây là những thách thức không nhỏ đối với cơ quan quản lý về SHTT. Để thực hiện tốt nhiệm vụ trong tình hình mới, cần phải có những đột phá trong việc tối ưu hóa quy trình xử lý, giảm tồn đọng đơn và các vụ việc xử lý vi phạm SHTT. Để làm được điều này, việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT là hết sức cần thiết.

Bên cạnh đó, Đảng xác định, từ Đại hội khóa XIV trở đi, Việt Nam sẽ chính thức bước vào kỷ nguyên phát triển mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Theo đó,

kỷ nguyên mới đòi hỏi phải tạo chuyển biến căn bản về nhận thức, hành động của toàn Đảng, toàn xã hội trong việc giữ gìn, nuôi dưỡng, sử dụng hiệu quả nhất các nguồn lực của đất nước¹⁰. Để thực hiện được mục tiêu này, Việt Nam cần nhanh chóng nắm bắt những thành tựu khoa học kỹ thuật của thế giới ứng dụng vào hỗ trợ, thúc đẩy sự phát triển trong tất cả các lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực bảo hộ quyền SHTT.

2. Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ tại một số quốc gia

2.1. Trí tuệ nhân tạo hỗ trợ quản lý và xét duyệt hồ sơ đăng ký quyền sở hữu trí tuệ

Hiện, nhiều quốc gia đã ứng dụng AI để hỗ trợ đăng ký và xét duyệt hồ sơ quyền SHTT, giúp tăng tốc độ xử lý và nâng cao độ chính xác.

Hoa Kỳ là một trong những quốc gia tiên phong khi ứng dụng AI trong bảo hộ quyền SHTT. Văn phòng Sáng chế và nhãn hiệu Hoa Kỳ (USPTO) đã sớm xây dựng “trợ lý tìm kiếm nhà phát minh” cho phép các nhà nghiên cứu tìm kiếm tác phẩm nghệ thuật trước đó, giúp nhà phát minh xác định xem phát minh của họ có thể cấp bằng sáng chế hay không. USPTO cũng cung cấp “Bộ dữ liệu bằng sáng chế AI” - sử dụng phương pháp học máy (ML) để phân tích văn bản bằng sáng chế và trích dẫn trong các đơn xin cấp bằng sáng chế và các tài liệu khác xác định các bằng sáng chế được cấp từ năm 1976 - 2020 có một hoặc nhiều thành phần công nghệ AI, gồm ML, xử lý ngôn ngữ tự nhiên, thị giác máy tính, giọng nói, USPTO cũng đã ban hành

7. Như Quỳnh, “Đơn đăng ký nhãn hiệu của Việt Nam tăng gần 50% trong 5 năm”, <https://vnexpress.net/don-dang-ky-nhan-hieu-cua-viet-nam-tang-gan-50-trong-5-nam-4456111.html>, truy cập ngày 15/02/2025.

8. Hoàng Giang, “Quản lý nhà nước về sở hữu trí tuệ: Cần đổi mới trước những thách thức”, <https://baochinhphu.vn/quan-ly-nha-nuoc-ve-so-huu-tri-tue-can-doi-moi-truoc-nhung-thach-thuc-102240329135753808.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

9. La Duy, “Diễn đàn chủ nhật: Để ngăn chặn tình trạng vi phạm sở hữu trí tuệ”, <https://www.qdnd.vn/cung-ban-luan/dien-dan-chu-nhat-de-ngan-chan-tinh-trang-vi-pham-so-huu-tri-tue-802348>, truy cập ngày 15/02/2025.

10. Phùng Hữu Phú, “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và những yêu cầu lịch sử”, https://tapchiconsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hnp4dK31Gf/content/ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-va-nhung-yeu-cau-lich-su, truy cập ngày 15/02/2025.

Chiến lược AI, nêu rõ tầm nhìn và sức mạnh AI tới cơ quan này¹¹.

Từ năm 2019, Văn phòng Sáng chế châu Âu (EPO) đã thành lập một nhóm khoa học dữ liệu chuyên dụng với mục tiêu áp dụng công nghệ AI và máy học để tăng hiệu quả và chất lượng trong quy trình cấp bằng sáng chế. EPO sử dụng AI để hỗ trợ các thẩm định viên trong việc tra cứu tài liệu sáng chế liên quan. AI cũng giúp dịch nhanh tài liệu sáng chế để hỗ trợ xét duyệt xuyên biên giới¹².

Trung Quốc đã đẩy mạnh dùng AI, dữ liệu lớn và các công nghệ khác trong thẩm định nhãn hiệu và sáng chế, tối ưu hóa chức năng của hệ thống thẩm định và truy xuất sáng chế thông minh, thúc đẩy thành lập nền tảng quản lý và đăng ký nhãn hiệu, hỗ trợ nâng cao chất lượng và hiệu quả thẩm định¹³. Cuối năm 2024, các dự án thí điểm về chuẩn hóa các dịch vụ công về quyền SHTT đã được triển khai tại 34 thành phố và hướng dẫn về dịch vụ của Chính phủ về quyền SHTT đã được sửa đổi. Cơ quan dịch vụ công về SHTT cấp quốc gia đã cung cấp dịch vụ hơn 1,45 triệu lượt trong năm và số lượng cửa sổ chấp nhận kinh doanh nhãn hiệu đã tăng lên 367, giúp việc xử lý kinh doanh trở nên thuận tiện hơn. Cục Sở hữu trí tuệ quốc gia của Trung Quốc phối hợp với Bộ Giáo dục và 07 sở, ban, ngành khác đã chỉ đạo hoàn thiện việc kiểm kê và phân tích giá trị của 1.349 triệu bằng sáng chế hiện có tại hơn 2.700 trường đại học

và viện nghiên cứu trên cả nước, thành lập thư viện tài nguyên bằng sáng chế có thể chuyển đổi, tổ chức kết nối chính xác với 450.000 công ty và thực hiện động thái phù hợp¹⁴.

2.2. Trí tuệ nhân tạo giúp phát hiện và xử lý vi phạm quyền sở hữu trí tuệ

Đầu năm 2019, Văn phòng Sở hữu trí tuệ Liên minh châu Âu (EUIPO) đã thành lập Nhóm Chuyên gia Công nghệ tác động (EG). Nhóm này gồm các chuyên gia có kiến thức và kinh nghiệm thực tế trong việc giám sát tác động của các công nghệ mới đối với hành vi vi phạm và thực thi quyền SHTT. Nhóm đã đưa ra báo cáo nghiên cứu tác động của AI đến việc vi phạm và thực thi quyền tác giả, thiết kế. Báo cáo cho thấy, tình trạng xâm phạm quyền SHTT thông qua việc sử dụng có chủ đích nhiều công nghệ mới, gồm cả AI, đang gia tăng. Vào tháng 5 năm 2021, Hội đồng Bộ trưởng Liên minh châu Âu (EU) đã xác định tội phạm SHTT là một trong 10 ưu tiên hàng đầu trong cuộc chiến chống tội phạm có tổ chức giai đoạn 2022 - 2025. Theo Báo cáo, vấn đề này sẽ được giải quyết thông qua nền tảng đa ngành của châu Âu chống lại các mối đe dọa tội phạm (EMPACT). EUIPO, thông qua Đài quan sát châu Âu về xâm phạm quyền SHTT, sẽ tích cực tham gia hỗ trợ việc thực hiện ưu tiên này theo EMPACT. Báo cáo cho rằng, với sự phát triển của AI ở thời điểm hiện tại có thể cho phép phát hiện những hành vi vi phạm quyền

11. USPTO (2025), “USPTO announces new Artificial Intelligence Strategy to empower responsible implementation of innovation”, <https://www.uspto.gov/about-us/news-updates/uspto-announces-new-artificial-intelligence-strategy-empower-responsible>, truy cập ngày 15/02/2025.

12. EPO (2025), “Artificial intelligence”, <https://www.epo.org/en/news-events/in-focus/ict/artificial-intelligence>, truy cập ngày 15/02/2025.

13. Thông báo của Cục Sở hữu trí tuệ quốc gia về việc đẩy mạnh cải cách “ủy quyền, ủy quyền, phục vụ đất nước” trong lĩnh vực Sở hữu trí tuệ nhằm tối ưu hóa môi trường đổi mới sáng tạo và môi trường kinh doanh, https://www.gov.cn/zhengce/zhengceku/2021-05/12/content_5605973.htm, truy cập ngày 15/02/2025.

14. “Báo cáo công tác của ông Thẩm Trường Vũ - Cục trưởng Cục sở hữu trí tuệ quốc gia tại Hội nghị Ban Giám đốc Cục Sở hữu trí tuệ quốc gia năm 2025”, https://www.cnipa.gov.cn/art/2025/1/8/art_53_197077.html, truy cập ngày 15/02/2025.

SHTT, hỗ trợ rất tốt cho hoạt động xử lý hành vi xâm phạm quyền SHTT¹⁵.

Trên thực tế, rất nhiều doanh nghiệp lớn về công nghệ như Google, Alibaba, Amazon... đã triển khai các thuật toán AI để phát hiện hàng giả và nội dung vi phạm bản quyền trên nền tảng của họ. AI có thể quét hàng triệu sản phẩm mỗi ngày, đối chiếu với dữ liệu chính thống để nhận diện vi phạm. Netflix và YouTube sử dụng AI để phát hiện nội dung vi phạm bản quyền bằng cách so sánh video, âm thanh và hình ảnh với cơ sở dữ liệu gốc, từ đó, tự động gỡ bỏ nội dung trái phép.

2.3. Trí tuệ nhân tạo hỗ trợ thực thi pháp luật về quyền sở hữu trí tuệ

Trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, nghề luật đang trải qua cuộc chuyển đổi. Việc ứng dụng AI vào các hoạt động thực thi pháp luật đang định hình lại cách luật sư, thẩm phán, công chức làm việc, tiến hành nghiên cứu pháp lý và cung cấp dịch vụ pháp lý. Hiện nay, các luật sư, thẩm phán, công chức nhiều quốc gia có thể sử dụng AI để tự động hóa các nhiệm vụ nghiên cứu thường xuyên, phân tích quy định pháp luật và quản lý các hồ sơ pháp lý, trong đó có các quy định, tài liệu và hồ sơ trong lĩnh vực SHTT, từ đó, đưa ra những giải pháp pháp lý với tốc độ và độ chính xác chưa từng có.

Tại Hoa Kỳ, theo Báo cáo Tương lai của Chuyên gia năm 2024 của Viện Thomson Reuters, 79% số công ty luật được hỏi dự đoán AI sẽ có tác động lớn hoặc mang tính chuyển đổi đối với công việc của họ trong vòng 05

năm tới, trong khi 42% tin rằng tiềm năng chuyển đổi của AI đã tăng vọt¹⁶.

Tại Trung Quốc, chính quyền địa phương trên khắp Trung Quốc đang triển khai nền tảng AI DeepSeek nhằm tự động hóa quy trình quản lý hành chính và nâng cao hiệu quả dịch vụ công. DeepSeek là nền tảng AI mã nguồn mở, đang thu hút sự quan tâm lớn khi trở thành đối thủ cạnh tranh trực tiếp của OpenAI và Google trong lĩnh vực AI. Ngày 16/02/2025, thành phố Thâm Quyển, một trong những trung tâm công nghệ hàng đầu Trung Quốc, chính thức triển khai DeepSeek trong toàn bộ các quận, huyện và sở ban ngành. Riêng tại quận Phúc Điền, 70 “công chức” AI đã được đưa vào hoạt động để đảm nhiệm 11 nhóm công việc hành chính trọng điểm¹⁷.

Ngày 05/9/2024, Mỹ, Anh và EU đã ký Công ước khung về trí tuệ nhân tạo của Hội đồng châu Âu. Đây là văn bản quốc tế đầu tiên mang tính ràng buộc pháp lý về việc sử dụng AI. Văn kiện này đã được hơn 50 quốc gia soạn thảo trong hơn 02 năm, trong đó có Canada, Israel, Nhật Bản và Australia. Hội đồng châu Âu cho biết, Công ước khung về AI đặt ra khung pháp lý đối với tất cả các giai đoạn trong quá trình phát triển và sử dụng các hệ thống AI, đồng thời, giải quyết những rủi ro tiềm ẩn của AI và thúc đẩy sự đổi mới công nghệ một cách có trách nhiệm¹⁸.

Có thể thấy, hiện nhiều quốc gia đã đạt được những thành tựu đáng kể trong việc ứng dụng AI thực hiện nhiều vai trò khác nhau trong bảo hộ quyền

15. “Study on the impact of artificial intelligence on the infringement and enforcement of copyright and designs”, <https://www.euipo.europa.eu/en/publications/study-on-the-impact-of-artificial-intelligence-on-the-infringement-and-enforcement-of-copyright-and-designs>, truy cập ngày 15/02/2025.

16. Thomson Reuters, “Future of Professionals Report” (Báo cáo Tương lai của Chuyên gia), <https://www.thomsonreuters.com/content/dam/ewp-m/documents/thomsonreuters/en/pdf/reports/future-of-professionals-report-2024.pdf>, truy cập ngày 15/02/2025.

17. Đinh Đăng (Theo Sixth Tone), “Trung quốc đưa AI vào quản lý hành chính công”, <https://danviet.vn/trung-quoc-dua-ai-vao-quan-ly-hanh-chinh-cong-2025021913514556.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

18. Phương Oanh, “Mỹ, Anh, EU ký Công ước khung về AI của Hội đồng châu Âu”, <https://www.vietnamplus.vn/my-anh-eu-ky-cong-uoc-khung-ve-ai-cua-hoi-dong-chau-au-post974479.vnp>, truy cập ngày 15/02/2025.

SHTT. Mặc dù AI không thể thay thế con người do những cơ chế hoạt động đặc thù trong hoạt động của nó, tuy nhiên, việc tận dụng sức mạnh mà AI mang lại sẽ hỗ trợ rất nhiều cho con người trong việc thúc đẩy sự phát triển xã hội, trong đó có bảo hộ quyền SHTT. Việc tham khảo kinh nghiệm của các quốc gia đã phát huy được thế mạnh AI, có hệ thống pháp luật đủ mạnh để kiểm soát và thúc đẩy sự phát triển AI vào những mục đích tốt đẹp là điều thực sự cần thiết không chỉ ở Việt Nam mà còn ở những quốc gia đang phát triển khác.

3. Một số gợi mở cho việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ ở Việt Nam

Những năm gần đây, mặc dù Việt Nam đã có nhiều nỗ lực nhằm đẩy mạnh việc ứng dụng khoa học, công nghệ vào hỗ trợ hoạt động quản lý¹⁹ và cũng đã có những bước tiến đáng kể trong việc ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ giúp chuyển đổi số quốc gia. Việt Nam đang nỗ lực phát triển 04 trụ lý ảo quan trọng trong lĩnh vực pháp luật: phát hiện những mâu thuẫn, chồng chéo giữa các văn bản pháp luật; hỗ trợ cán bộ, công chức thực hiện công việc theo quy định; hỗ trợ thẩm phán tra cứu pháp luật; trả lời các câu hỏi của người dân liên quan đến pháp luật, đến các quy định của Nhà nước²⁰. Tuy nhiên, việc ứng dụng các thành tựu khoa học, công nghệ nói chung, ứng dụng AI nói riêng vào công tác bảo hộ quyền SHTT còn hạn chế. Để thúc đẩy ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT ở Việt Nam, nghiên cứu đề xuất một số giải pháp sau:

3.1. Xây dựng Bộ cơ sở dữ liệu quốc gia về quyền tác giả, ứng dụng trí tuệ nhân tạo hỗ trợ quản lý, xét duyệt hồ sơ sở hữu trí tuệ, giám sát, phát hiện vi phạm sở hữu trí tuệ

Nhận thức được tầm quan trọng của việc ứng dụng công nghệ thông tin nhằm tăng cường năng lực quản lý và thực thi có hiệu quả pháp luật SHTT, ngày 20/01/2017, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 88/QĐ-TTg phê duyệt Đề án tăng cường năng lực quản lý và thực thi có hiệu quả pháp luật bảo hộ quyền tác giả, quyền liên quan đến năm 2020, định hướng đến năm 2025 (Quyết định số 88/QĐ-TTg). Một trong những nhiệm vụ quan trọng được đề ra theo Quyết định số 88/QĐ-TTg là: “Xây dựng Bộ cơ sở dữ liệu quốc gia về tài sản quyền tác giả, quyền liên quan theo thông lệ quốc tế; bộ công cụ phần mềm quản lý và tra cứu phát hiện vi phạm trên Internet”. Đây là tiền đề pháp lý quan trọng giúp hiện thực hóa việc số hóa và minh bạch hóa thông tin về quyền tác giả, tạo điều kiện thuận lợi cho công tác quản lý, tra cứu, xác minh quyền sở hữu, hỗ trợ chủ thể bảo vệ tài sản trí tuệ của mình, đồng thời, giúp nhanh chóng và kịp thời tra cứu, phát hiện vi phạm trên internet. Để làm tốt được nhiệm vụ này, việc ứng dụng những công nghệ hiện đại như AI, dữ liệu lớn, học máy, chuỗi khối... là điều hết sức cần thiết và là yếu tố then chốt để thực hiện thành công nhiệm vụ này. Quy định này cũng khẳng định tầm nhìn và định hướng của Chính phủ trong việc nắm bắt xu thế tất yếu của thế giới trong các hoạt động bảo hộ quyền SHTT. Với sự quyết liệt của Chính phủ, Bộ Khoa học

19. Thời gian qua, Việt Nam ban hành rất nhiều văn bản hướng tới mục đích chuyển đổi số quốc gia như Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030”; Nghị định số 47/2024/NĐ-CP ngày 09/5/2024 của Chính phủ quy định về danh mục cơ sở dữ liệu quốc gia; việc xây dựng, cập nhật, duy trì, khai thác và sử dụng Cơ sở dữ liệu quốc gia...

20. Hiền Minh - Báo Điện tử Chính phủ, “Trợ lý ảo ngành Tòa án bước đầu thử nghiệm thành công”, <https://baochinhphu.vn/tro-ly-ao-nganh-toa-an-buoc-dau-thu-nghiem-thanh-cong-102231020101230339.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

và Công nghệ và các cơ quan có liên quan sẽ sớm thực hiện nhiệm vụ mà Quyết định số 88/QĐ-TTg đã đề ra, để Bộ cơ sở dữ liệu quốc gia về tài sản quyền tác giả, quyền liên quan và Bộ công cụ phần mềm quản lý và tra cứu phát hiện vi phạm trên internet sớm được ra đời và hoàn thiện.

3.2. Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong hỗ trợ thực thi pháp luật về quyền sở hữu trí tuệ

Tại Công văn 3816/BTTTT-CĐSQG ngày 14/9/2024 hướng dẫn các bộ, ngành, địa phương xây dựng Kế hoạch Chuyển đổi số năm 2025. Bộ Thông tin và Truyền thông đề nghị các đơn vị xây dựng kế hoạch và triển khai công tác chuyển đổi số năm 2025 với một số nhiệm vụ trọng tâm, trong đó có nhiệm vụ về Chính phủ số, triển khai trợ lý ảo trong cơ quan nhà nước. Với sự nỗ lực của Nhà nước cũng như các doanh nghiệp, tính đến thời điểm hiện tại có một số sản phẩm ứng dụng công nghệ AI được ra đời để hỗ trợ thực thi pháp luật nói chung, pháp luật về SHTT nói riêng. Chẳng hạn phần mềm “trợ lý ảo của Tòa án nhân dân”, qua hơn 02 năm sử dụng đã phát huy tác dụng tích cực, hỗ trợ các thẩm phán tiết kiệm thời gian làm việc, có thể tương tác và tham khảo ý kiến chuyên môn từ các đồng nghiệp trên cả nước, đưa ra những chỉ dẫn áp dụng pháp luật, giúp tra cứu nhanh hơn các vấn đề pháp lý phát sinh²¹, giúp giảm thời gian xử lý của các thẩm phán tới 30%²². Tuy nhiên, trong thời gian triển khai, phần mềm trợ lý ảo cũng bộc lộ một số hạn chế như một số câu trả lời, giải pháp mà trợ lý

ảo đưa ra còn bị loãng, chưa sát²³, một số thẩm phán vì chạy theo thành tích mà có những tương tác rất ít giá trị, thậm chí, không có ý nghĩa, không giúp ích cho quá trình xây dựng và hoàn thiện phần mềm²⁴... Trong thời gian tới, phần mềm “trợ lý ảo” cần tiếp tục được phát triển thông minh hơn để khắc phục những hạn chế ở thời điểm hiện tại, đồng thời, cung cấp các tính năng nâng cao như: hỗ trợ lập kế hoạch giải quyết án, tạo lập và quản lý hồ sơ án điện tử, số hóa, sắp xếp hồ sơ theo từng loại tài liệu vụ án để thuận tiện nghiên cứu; hỗ trợ quản lý công việc, đưa ra các cảnh báo, thông báo, nhắc việc; “trợ lý ảo” hỗ trợ thẩm phán viết một phần nội dung của bản án, quyết định; hỗ trợ phân tích dữ liệu, xác minh thông tin và phát hiện các sai sót trong các bản án, quyết định của Tòa án; phân tích sâu thông tin vụ án, tham chiếu chéo và kiểm tra các thông tin vụ án; phát hiện các yêu cầu tố tụng bị bỏ sót; phát hiện các lỗi trích dẫn điều luật; phân tích bản án và sửa lỗi kỹ thuật; phát hiện các lỗi về mặt logic trong văn bản mà bằng trực quan khó phát hiện được; một phần hoạt động tố tụng sẽ được thực hiện tự động và do “thẩm phán AI” xử lý và có kiểm soát, giám sát của thẩm phán;...²⁵. Việc đưa vào ứng dụng “trợ lý ảo của Tòa án nhân dân tối cao” là một bước tiến trong ứng dụng AI hỗ trợ thực thi pháp luật nói chung, pháp luật về SHTT nói riêng, giúp hoạt động xử lý các vụ việc của Tòa án, trong đó có các vụ việc liên quan đến quyền SHTT được nhanh chóng, minh bạch, tiết kiệm thời gian.

21. Lê Đình Anh Vũ, “Vấn đề tương tác trong sử dụng phần mềm trợ lý ảo Tòa án - Bất cập và kiến nghị”, <https://tapchitoaan.vn/van-de-tuong-tac-trong-su-dung-phan-mem-tro-ly-ao-toa-an-bat-cap-va-kien-nghi11982.html>, truy cập ngày 15/02/2025.

22. Hiền Minh, “Trợ lý ảo ngành Tòa án bước đầu thử nghiệm thành công”, <https://baochinhphu.vn/tro-ly-ao-nganh-toa-an-buoc-dau-thu-nghiem-thanh-cong-102231020101230339.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

23. Hiền Minh, *tlđđ*.

24. Lê Đình Anh Vũ, *tlđđ*.

25. Tuấn Anh, “Ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào hoạt động Tòa án là “điểm sáng” trong bức tranh chuyển đổi số quốc gia”, <https://m.antoanthongtin.gov.vn/chinh-sach---chien-luoc/ung-dung-tri-tue-nhan-tao-va-hoat-dong-toa-an-la-diem-sang-trong-buc-tranh-chuyen-doi-so-quoc-gia-110277>, truy cập ngày 15/02/2025.

Ngoài phần mềm “trợ lý ảo của Tòa án nhân dân tối cao”, những phần mềm khác giúp hỗ trợ cơ quan nhà nước, trong đó có các cơ quan bảo hộ SHTT thực hiện công vụ cũng cần sớm hoàn thiện và đưa vào hoạt động để giúp hiện đại hóa, tăng cường hiệu quả hoạt động bảo hộ SHTT trong phạm vi cả nước.

3.3. Hoàn thiện khung pháp lý cho trí tuệ nhân tạo trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ

Khi phần mềm giúp rà soát các văn bản pháp luật được xây dựng xong và đưa vào áp dụng, triển khai trên thực tế, chắc chắn sẽ là công cụ hỗ trợ các nhà lập pháp trong việc rà soát những quy định pháp luật, phát hiện những mâu thuẫn, chồng chéo, kịp thời sửa đổi, khắc phục để giúp hệ thống pháp luật, trong đó có các quy định pháp luật về SHTT ngày càng được hoàn thiện.

Bên cạnh đó, với sự ra đời và đóng vai trò ngày càng quan trọng của AI trong lĩnh vực pháp luật nói chung, pháp luật về SHTT nói riêng, các quy định pháp luật cũng phải dần được điều chỉnh để phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh mới hiện nay. Ví dụ, cần luật hóa những công đoạn mà có sự hỗ trợ của AI trong việc xét duyệt hồ sơ đăng ký quyền SHTT; quy định về trách nhiệm của người thực thi pháp luật trong trường hợp AI phát hiện những vi phạm pháp luật trong lĩnh vực SHTT; đưa ra giải pháp pháp lý cụ thể, chính xác trong từng trường hợp kết quả nghiên cứu có tham khảo/sử dụng AI dựa vào tỷ lệ tham khảo trong công trình nghiên cứu đó.

Kết luận

Việc ứng dụng AI vào bảo hộ quyền SHTT không chỉ giúp nâng cao hiệu suất quản lý, mà còn tăng cường khả năng phát hiện vi phạm, bảo vệ quyền lợi chính đáng của các cá nhân, doanh nghiệp. Kinh nghiệm quốc tế cho thấy, AI có thể hỗ trợ mạnh mẽ trong việc xét duyệt đăng ký, giám sát thị trường và thực thi quyền SHTT. Đối với Việt Nam, đây là thời điểm quan trọng để đầu tư ứng dụng AI vào bảo hộ

quyền SHTT nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh, bảo vệ tài sản trí tuệ hiệu quả hơn và bắt kịp xu hướng toàn cầu. Việc kết hợp giữa chính sách phù hợp, công nghệ hiện đại và hợp tác quốc tế sẽ giúp Việt Nam xây dựng một hệ thống bảo hộ quyền SHTT tiên tiến trong kỷ nguyên số □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phan Chí Hiếu - Nguyễn Văn Cương (Đồng chủ biên - năm 2019), Sách chuyên khảo “*Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và những vấn đề pháp lý đặt ra*”, Nxb. Tư pháp.

2. Hồ Đắc Lộc, Huỳnh Châu Duy, “*Phát triển trí tuệ nhân tạo tại Việt Nam: Thực trạng và giải pháp*”, Tạp chí Khoa học và Công nghệ Việt Nam Điện tử, <https://vjst.vn/vn/tin-tuc/2677/phet-trien-tri-tue-nhan-tao-tai-viet-nam--thuc-trang-va-giai-phap.aspx>, truy cập ngày 15/02/2025.

3. Phạm Hoàng Long, “*Trí tuệ nhân tạo và vai trò của nó trong đời sống xã hội*”, <https://iti.vnu.edu.vn/tri-tue-nhan-tao-va-vai-tro-cua-no-trong-doi-song-xa-hoi/>, truy cập ngày 07/02/2025.

4. Russel, S., & Norvig, P (2009), “*Artificial Intelligence: A Modern Approach*” (3rd edition). Pearson, https://people.engr.tamu.edu/guni/csce421/files/AI_Russell_Norvig.pdf, page 11, truy cập ngày 15/02/2025.

5. Lê Xuân Hương, “*Những ứng dụng đặc biệt của AI trong cuộc sống*”, <https://vietnamnet.vn/nhung-ung-dung-dac-biet-cua-ai-trong-cuoc-song-2146944.html>, truy cập ngày 20/02/2025.

6. Như Quỳnh, “*Đơn đăng ký nhãn hiệu của Việt Nam tăng gần 50% trong 5 năm*”, <https://vnexpress.net/don-dang-ky-nhan-hieu-cua-viet-nam-tang-gan-50-trong-5-nam-4456111.html>, truy cập ngày 15/02/2025.

7. Hoàng Giang, “*Quản lý nhà nước về sở hữu trí tuệ: Cần đổi mới trước những thách thức*”, <https://baochinhphu.vn/quan-ly-nha-nuoc-ve->

so-huu-tri-tue-can-doi-moi-truoc-nhung-thach-thuc-102240329135753808.htm, truy cập ngày 15/02/2025.

8. La Duy, “Diễn đàn chủ nhật: Để ngăn chặn tình trạng vi phạm sở hữu trí tuệ”, <https://www.qdnd.vn/cung-ban-luan/dien-dan-chu-nhat-de-ngan-chan-tinh-trang-vi-pham-so-huu-tri-tue-802348>, truy cập ngày 15/02/2025.

9. GS.TS. Phùng Hữu Phú, “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và những yêu cầu lịch sử”, https://tapchiconsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hhp4dK31Gf/content/ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-va-nhung-yeu-cau-lich-su, truy cập ngày 15/02/2025.

10. Klaus Schwab (2016), “*The Fourth Industrial Revolution*”, World Economic Forum.

11. USPTO (2025), “*USPTO announces new Artificial Intelligence Strategy to empower responsible implementation of innovation*”, <https://www.uspto.gov/about-us/news-updates/uspto-announces-new-artificial-intelligence-strategy-empower-responsible>, truy cập ngày 15/02/2025.

12. EPO (2025), “*Artificial intelligence*”, <https://www.epo.org/en/news-events/in-focus/ict/artificial-intelligence>, truy cập ngày 15/02/2025.

13. “Thông báo của Cục Sở hữu trí tuệ quốc gia về việc đẩy mạnh cải cách “ủy quyền, ủy quyền, phục vụ đất nước” trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ nhằm tối ưu hóa môi trường đổi mới sáng tạo và môi trường kinh doanh”, https://www.gov.cn/zhengce/zhengceku/2021-05/12/content_5605973.htm, truy cập ngày 15/02/2025.

14. “Báo cáo công tác của ông Thẩm Trường Vũ - Cục trưởng Cục sở hữu trí tuệ quốc gia tại Hội nghị Ban Giám đốc Cục Sở hữu trí tuệ quốc gia năm 2025”, https://www.cnipa.gov.cn/art/2025/1/8/art_53_197077.html, truy cập ngày 15/02/2025.

15. “*Study on the impact of artificial intelligence on the infringement and enforcement of copyright and designs*”, <https://www.euipo.europa.eu/en/publications/study-on-the-impact-of-artificial-intelligence-on-the-infringement-and-enforcement-of-copyright-and-designs>, truy cập ngày 15/02/2025.

16. Thomson Reuters, “*Future of Professionals Report*” (Báo cáo Tương lai của Chuyên gia), <https://www.thomsonreuters.com/content/dam/ewp-m/documents/thomsonreuters/en/pdf/reports/future-of-professionals-report-2024.pdf>, truy cập ngày 15/02/2025.

17. Đinh Đăng (Theo Sixth Tone), “*Trung quốc đưa AI vào quản lý hành chính công*”, <https://danviet.vn/trung-quoc-dua-ai-va-o-quan-ly-hanh-chinh-cong-2025021913514556.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

8. Phương Oanh, “*Mỹ, Anh, EU ký Công ước khung về AI của Hội đồng châu Âu*”, <https://www.vietnamplus.vn/my-anh-eu-ky-cong-uoc-khung-ve-ai-cua-cua-hoi-dong-chau-au-post974479.vnp>, truy cập ngày 15/02/2025.

9. Hiền Minh - Báo Điện tử Chính phủ, “*Trợ lý ảo ngành Tòa án bước đầu thử nghiệm thành công*”, <https://baochinhphu.vn/tro-ly-ao-nganh-toa-an-buoc-dau-thu-nghiem-thanh-cong-102231020101230339.htm>, truy cập ngày 15/02/2025.

20. Lê Đình Anh Vũ, “*Vấn đề tương tác trong sử dụng phần mềm trợ lý ảo Tòa án - Bất cập và kiến nghị*”, <https://tapchitoaan.vn/van-de-tuong-tac-trong-su-dung-phan-mem-tro-ly-ao-toa-an-bat-cap-va-kien-nghi11982.html>, truy cập ngày 15/02/2025.

21. Tuấn Anh, “*Ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào hoạt động Tòa án là “điểm sáng” trong bức tranh chuyển đổi số quốc gia*”, <https://m.antoanthongtin.gov.vn/chinh-sach---chien-luoc/ung-dung-tri-tue-nhan-tao-va-o-hoat-dong-toa-an-la-diem-sang-trong-buc-tranh-chuyen-doi-so-quoc-gia-110277>, truy cập ngày 15/02/2025.